

Innlegg til møte i Kontaktutvalget 2. juni 2025

Statusrapport og arbeidende fattige enslige, inkludert enslige forsørgere

v/ Cathrine Austrheim

Vi organisasjoner som er tett på folk som kjenner på sosialt og økonomisk utenforskap opplever en helt annen virkelighet enn den som beskrives i media og fra mange politikere. Folk vi er i kontakt med forteller om en vanskelig situasjon

Vi mener at situasjonen er så prekær at det trengs både strakstiltak og varige endringer for å forhindre en eskalering av mennesker som lever i, og står i fare for å havne i, økonomisk utenforskap.

Slik ser hverdagen ut per juni 2025:

- Selv om det var en reallønnsoppgang i 2024 tar ikke EU-60 tallet med kostnader
- Alle har opplevd en enorm kostnadsøkning de siste årene
- Prisene har skutt i været på primærbehov som bolig, mat og strøm
- **Historie: Selv om vi opplever en stor økning i ønsket deltagelse på våre tilbud ser vi at for mange nå er fritidsaktiviteter, kulturarrangementer og ferietilbud utenfor rekkevidde. Når man har mer enn nok trøbbel med å få endene til å møtes i det daglige er det verken kapasitet eller økonomisk rom for noe annet enn å dekke helt livsnødvendige behov. Det å gå til tannlege, lege eller hente ut nødvendige medisiner er for mange en ting de ikke kan prioritere**
- Siste inflasjonstall viser at matvareprisen steg med 8,6 %
- På tre år (fra 2020-2023) har matvareprisene økt med 33 % for en familie på fire (tall fra SIFO) – noe som utgjør en økning på kroner 44 000,-

- For de som har slitt tidligere er situasjonen nå kritisk – vi vet blant annet at de med lavinntekt bruker en større prosentandel av sitt budsjett på mat enn andre
- På tre år har leieprisene i snitt steget med 20 % - 30 % i Oslo
- I fjor økte leieprisene med 5,6 % i Oslo, og det er forventet skyhøy vekst i tiden som kommer
- Vi vet at enslige – både med og uten barn er overrepresentert i statistikken over hvem som leier bolig og at disse bruker større prosentandel av sitt budsjett på å bo
- Vi vet også at leietakere mangler rettigheter og beskyttelse
- De siste tallene fra KOSTRA undersøkelsen viser at andelen bostedsløse har tredoblet seg siden 2020, og blant disse snakker vi om ca 645 barnefamilier
- **Historie om bostedsløse – blir værende i forhold med vold og rus – ikke hjelp etter opphold på krisesenter – terminering av leiekontrakter og husleieøkninger, for få boliger i de store byene**
- Forrige boligsosiale strategi gikk ut ved nyttår – når kommer neste? Vi mangler en strategi for å sikre alle et trygt og varig sted å bo
- Ifølge SIFO sier 1 av 5 at de sliter med å holde boligen varm på kalde dager grunnet høye strømpriser
- I en nylig rapport fra Frelsesarmeen kommer det frem at 1 av 5 nordmenn ikke har råd til en uforutsett utgift – og 1 av 4 i barnefamilier
- For de som ikke har slitt tidligere har vi fått to «nye» grupper som sliter; sliterne og de som er ille ute
- De som har hatt reserver har fått disse spist opp
- Det har vært en økning på 20 % i antall inkassosaker fra i fjor, samtidig som flere tar opp lån
- Det er for lang ventetid på økonomisk rådgivning via kommunene og det er som vi har nevnt tidligere en sterk sammenheng mellom økonomiske problemer og psykisk helse – samt selvmordsproblematikk
- Det er en sterk økning av unge gamblere – unge voksne opparbeider seg stor forbruksgjeld tidlig i livet
- Det har vært en økning på 15 % (i noen kommuner 25 %) i antallet som søker sosialhjelp
- For mange er nå verken ytelser, lønn eller sosialhjelp lenger nok til å dekke grunnleggende behov
- Det er også økt pågang og lang ventetid for hjelp både hos frivillige organisasjoner og hos NAV
- Flere får avslag på søknad om sosialhjelp, selv om de ikke har penger til grunnleggende behov
- Mange opplever Nav som lite hjelpsomme og dårlig informert om gjeldende regelverk for sosialhjelp

- Nav har dessuten ikke fokus på barneperspektivet -til tross for ny veileder om barns beste
- **Historie: En medlemsorganisasjon som jobber med å dele ut mat og andre nødvendigheter i deres område har selv opplevd at de må hjelpe folk som får avslag på søknad om sosialhjelp selv om de ikke har penger til mat eller regninger. Flere opplever at det kommer feilinformasjon fra Nav og at det trekkes mer enn det egentlig skal ved overskridelse av inntektsgrenser**
- På tross av at det er lav arbeidsledighet i Norge fungerer ikke arbeidsmarkedet for alle. Mangelfulle norskkunnskaper, arbeidsforhold med lav inntekt – skaper følgeproblemer som vansker med å skaffe bolig og permanent oppholdstillatelse
- Mange vi er i kontakt med, spesielt enslige og enslige forsørgere, forteller at det ikke lengre er mulig å dekke alle utgifter og å leve et godt liv på kun en inntekt i husholdningen. De eksisterer kun for å jobbe for å ha tak over hodet og mat på bordet
- Vi som driver hjelpetilbud for utsatte grupper, slik som matutlevering, rådgivning og hjelpetjenester og ferie- og aktivitetstilbud opplever en enorm økning i pågang.
- Organisasjonene på feltet lider under lite forutsigbare støtteordninger – mange opplever kutt som går direkte utover sin målgruppe
- Det må sørges for at både det offentlige og frivillig sektor har ressurser til å hjelpe når stadig flere trenger hjelp – enten det er rådgivning eller økonomisk og praktisk hjelp
- Mange organisasjoner har allikevel oppbemannet og styrer derfor mot underskudd i 2025

Oppsummering:

- Vi kan ikke ha et samfunn hvor lønn og utgifter ikke står i forhold til hverandre.
- Det må være mulig å overleve på en inntekt for de som bor alene, eller alene med barn eller at inntektsgrensene for å motta offentlig støtte økes for denne gruppen
- Det må settes inn tiltak for å hindre at sliterne og de som er ille ute, havner i vedvarende lavinntekt – veien er kort dit for disse
- Det må innføres en ny boligsosial strategi for å gi alle mulighet til et trygt og varig bosted – og dermed unngå flere bostedsløse i Norge
- Samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten/ideelle aktører må styrkes – også ved forutsigbare økonomiske rammer for de sistnevnte